

HELGUM. (Ångermanland.)

Helgum, under namnformen Helghyöm omtalad 1535, fanns ej år 1316, men tycks under senare delen af 1400-talet framträdt såsom annex till *Ramsele*. På 15- och 1600-talen var Ramseles enda komminister stationerad i Helgum och bestred dessutom gudstjänsten i andra annexet Edsele. Han uppbar 12 tr. korn af kyrktionden och 24 dlr af kyrkoherden. Vid Ramsele pastorats sprängning genom Kgl. brefven 16 sept. 1835 och 30 dec. 1837 blef Helgum eget pastorat och komministaturen indrogs. År 1550 bodde här 35 bönder i 14 byar, dessutom funnos 3 ödesbyar Öden, Hammar och Husnäs.

Den äldsta kyrkan från medeltiden var af trä. I konung Johan III:s bref 22 okt. 1575 anföras, att Helgums gamla träkyrka är alldeles förruttnad och i grund fördärfvad, samt att församlingsborna företagit sig uppbygga en af sten, men att de ej hade råd eller förmögenhet samma byggnad fullfölja och till ända bringa. Genom nämnda kgl. bref fingo de för samma år 8 t:r af socknens tionde såsom byggnadshjälp. (Ångermanl. handl. 1575 i KA.) Denna stenkyrka var 24 aln. lång, 15¼ aln bred och byggd på Helgums byägor. Klockorna sutto i en särskild klockstapel. År 1699 den 4 mars, då superintendenten Micrander höll *visitatio classica* i Helgum, förehöll han allmogen »huru oförsvarligen de skött sin kyrka, så att den endera dagen synes vilja förfalla, hvartill en stor orsak är, att underfoten på kyrktaket ej är tillsluten för snö och slagg; sakerstian, af trä tillbygd, är skriden ifrån stenmuren, till taket illa häftad samt utan galror för fenstret och intet lås för dörren».

Först år 1730 blef denna stenkyrka under khden Sam. Zellingers tid försedd med stenhvalf, hvilket arbete leddes af bonden Lars Abrahamsson i Helgum. (Ramsele ka.)

På den gamla kyrkplatsen begyntes grundläggningen af den nuvarande kyrkan 6 okt. 1786 af Paul Pehrsson i Stugun och hon fullbordades 1790, håller 88 fot i längd, 40 fot i bredd och tillbyggdes med torn 1854, hvartill församlingen erhöll bidrag genom kollekt öfver hela riket. Nyinvigningen skedde vid biskopsvisitationen 13 juli 1856.¹

Kyrkan äger en altartafla målad i Rom af professor G. E. Hasselgren, föreställande Kristi uppståndelse. Den var först ämnad till St. Jacobs kyrka i Stockholm, men förvärfvades hit 1842.

Från medeltiden har kyrkan kvar ett minne i communionkalken af silfver², hvars skål är omgjord, men foten bär ännu den latinska inskriften i munkstil:

De. vera. vite. fert. hoc. vas. pocula vite.

På hithörande silfverpatén läses:

Ave Maria celesti. benedictione benedicat nos pater et filius et spiritus sanctus.

Prästerskapet i Helgum före 1836, se *Ramsele*.

KYRKOHERDAR.

1. **Pehr Nordensson** (1836-82), f. 25 juli 1796 i Lockne och Rise; föräldrar: kronolänsman Jonas Nord och Anna Persdotter från Valne. Intogs i Frösö skola 1807, öfvergick till Hsands gymn. 1813 och aflade studentex. i Upsala 18 febr. 1818, s. d. som sin äldre broder Olof,

¹ Närmare kännedom är att hämta af *G. Söderström*, Helgums kyrka, en historik (i Från Ådalar och fjäll 1922), där den nya kyrkan finnes afbildad. Af här ofvan gifna framställning framgår, att Helgums äldre stenkyrka icke förskref sig från medeltiden, att det dunkla uttrycket, som Joh. Bureus om henne fällde: »mur och träkyrk», förklaras genom den omständigheten, att sakristian var af trä, samt slutligen att platsen för den gamla medeltida träkyrkan förmodligen är att söka 150 meter väster om den nuvarande.

² Afbildad hos *Cornell*, anf. arb., s. 266.

sederm. khde i Resele. Absolverade teol. seminariet 1819 och prästv. i Hsand 17 juni 1821 till adj. hos komm. Planting von Bergloo i Oviken-Hackås. Tjänstgjorde under månaderna febr.-mars 1825 ss. v. kollega på Frösön samt senare fr. mars 1829 till maj 1833, v. kollega vid Hsands skola ht. 1833, past. adj. i Torsåker febr. 1834, aflade past.-ex. s. å., v. kollega i Umeå vt. 1835, utn. ordin. kollega i Piteå 27 mars 1835. Erhöll fullmakt ss. förste khde i Helgum 3 aug. 1836 och tilltr. 1 sept. Då han år 1846 sökte Torsåkers pastorat, blefvo ansökningshandlingarna jämte annan post bortröfvade, och den restitutio fatalium han begärde hos Konsistorium vägrades. Erhöll förslagsrum till samma pastorat 1857, men vann ej pluralitet. Predikant vid prästmötet i Hsand 1866. Tjänstledig tillbragte han sina senare dagar i Hsand, där han afled 11 juni 1882. Med honom bortgick en liten ytterst älskvärd och fin åldring, alltför god för att hålla de tämligen styfsinta Helgumsborna i ordning och skick, ty han trodde, att det goda ändock skulle hafva framgång. Kanske ej så djup som brodern Olof i Resele, eller lärd som brodern öfverhofpredikanten Erik i Munktorp, men spirituell och med ett jämmmått, som var beundransvärdt, då man besinnar de tunga sorger, som hans husliga förhållanden vållade honom. Hans hustru blef nämligen redan i början af deras äktenskap svagsint och ställde till den ena oredan efter den andra. Mot slutet af sin lefnad blef hon dock lugnare. (Minnesord i prästmöteshandl. 1883.)

G. m. *Ulrika Gröndahl*, f. 30/8 1813, dotter af hofkamrern Moses Gröndahl och Margareta Regina Hultström i Sollefteå; flyttade till Sidensjö 1884.

En dotter *Anna Margareta Ulrika*, f. 14/10 1846, d. 10/11 s. å.

Tr.: Predikan på andra prestmötes-dagen den 15 Augusti 1866, hållen i Hernösands domkyrka (i Prestmöteshandlingarna 1866, äfven särskildt utg.).

2. **Abraham Löf** (1885-1906), f. 5 sept. 1840 i Hsand, son till tullvaktmästaren Jonas Löf och Anna Christina Sjöström. Afl. studex. vid Upsala univ. vt. 1861 och folkskolelärareex. i Hsand 16 dec. s. å., förordn. till 2:dra lärare vid Hsands seminarium vt. 1862; efter under år 1864 afl. teol. ex. prästv. i Upsala 22 maj 1864, past. adj. i Ragunda 20 juli s. å., v. past. i Torp juni-juli 1865, extra lärare vid Umeå h. elem. läroverk läsåret 1865-1866, past. adj. i Resele 23 aug. 1866, v. past. i Helgum 29 jan, 1868, ånyo past. adj. i Resele 26 febr. s. å., v. pastor och nådårspred. därst. 20 maj, tillika v. komm. i Liden 16 dec., brukspred. i Granninge 16 okt. 1869, erhöll fullmakt ss. komm. i Styrnäs 27 dept. 1869, tilltr. 1 maj 1872. I nåder utn. till khde i Vibyggerå pastorat 27 apr. 1877, tilltr. 1 juli s. å., khde i Helgum 12 mars 1883, tilltr. 1 maj 1885. Efter 21 års pastoral verksamhet här afled han 31 maj 1906. (Minnesord vid prästmötet i Hsand 1911.)

G. 11/7 1869 m. *Emma Axelina Bergius*, f. 12/4 1845, dotter af matem. lektorn vid Nya Elem.skolan i Sthm Axel Teodor B. och Johanna Fredrika Moritz; d. 19/10 1900.

Barn: *Anna Elisabeth Johanna*, f. 31/1 1871 i Graninge, sjuksköterska, bosatt i Själevad; *Paul Teodor*, f. 19/4 1872, bokhållare vid Surahammars bruk, vistas i Amerika; *Hilda Maria*, f. 6/2 1874 i Styrnäs, g. m. hemmansäg. Lars Helmer Hedström, Guxås; *Ester Charlotta*, f. 5/8 1875, sjuksköterska, g. m. vaktm. Joh. Oskar Ekström, Sthm; *Elin Sofia*, f. 19/1 1877, g. m. hemmansäg. och kommunalordförande Jakob Aug. Johansson i Mo, Helgum; *Johan Albert*, f. 8/8 1878 i Vi-byggerå, postexpeditör; *Axel Martin*, f. 27/3 1880, student, d. 12/2 1911; *Emma Ottilia*, f. 19/7 1881, folkskollär:na i Själevad; *Abraham Natanael*, f. 3/11 1885, Jur. K, länsnotarie, Hsand; *Ernst Josef*, f. 19/7 1887, postexpeditör i Örnköldsvik.

Tr.: Predikan på 6:te sönd. efter Påsk (i Predikn. af prester inom Hsands st. 1. Hsand 1883).

3. **Johan Wilhelm Söderström** (1908-), f. 4 dec. 1846 i Löfånger, son af skomakaren Wilhelm S. och Ulrika Sofia Ullberg, komm. dotter från Burträsk. Med afg. ex. från Umeå ht. 1871 stud. i Upsala ht. 1872; efter afl. examina prästv. därst. 1 juni 1880. Förordn. 25 aug. s. å. till v. komm. i Hsand, 1 sept. till past. adj. i Norsjö och 27 okt. att under kapellpred. J. Mörtsells vistelse vid riksdagen jämte eget förordnande uppehålla kapellpredikantstjänsten i Malå; komm. i Degerfors 24 okt. 1881, tilltr. 1 maj 1883, utn. khde i Norsjö 29 jan. 1892, tilltr. genast; khde i Helgum 18 maj 1907, tilltr. 1908.

G. 6/7 1886 m. *Charlotta Alfrida Westman*, f. i Nås 23/6 1868, dotter till provinsialläk. i Hofva distrikt Joh. Alfred W. och Ida Eleonora Margareta Wikström, khdedotter från Hede.

Barn: *John Emanuel*, f. 20/5 1889 i Degerfors, landsfiskal i Hisingen vid Göteborg; *Alfrida Eleonora (Ellen)*, f. 25/11 1892 i Norsjö, g. m. landskontoristen Per Joh. Erland Gavelius, Umeå; *Gunnar Arvid*, f. 26/1 1896, fil. licentiat; *Agnes Charlotta Margareta*, f. 21/1 1899, stud., folkskollärar:na.